

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
GERARD HOGAN
29 päivänä heinäkuuta 2019¹

Asia C-432/18

Consorzio Tutela Aceto Balsamico di Modena
vastaan
BALEMA GmbH

(Ennakkoratkaisupyyntö – Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa))

Ennakkoratkaisupyyntö – Maatalous – Neuvoston asetus (EY) N:o 510/2006 – Asetus (EU) N:o 1151/2012 – Maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suoja – 13 artiklan 1 kohta – Komission asetus (EY) N:o 583/2009 – Nimityksen ”Aceto Balsamico di Modena” rekisteröinti – Kyseisen merkinnän muodostavien termien suoja

I Johdanto

1. Balsami on aromaattinen ja öljymäinen aine, jota erittyy mahlana eri kasveista. Sitä on käytetty tuhansien vuosien ajan lääkkeiden, voiteiden ja tuoksujen pohjana. Balsamin käyttö näihin tarkoituksiin on vakiinnuttanut asemansa eurooppalaisessa perinteessä ja kulttuurissa. Balsamin käyttöön parantamistarkoituksiin viitataan usein niin Raamatussa kuin Shakespearen näytelmissäkin, ja tietysti Wagnerin viimeisessä oopperassa Parsifalissa opimme, että ahdistuneen kuninkaan Amfortasin kärsimystä ja voimakasta kipua voidaan helpottaa ainoastaan käyttämällä hänen muutoin parantumattomaan haavaansa Arabiasta hankittua, pullossa säilytettävää balsamia.

2. Näin sana ”balsami” (ja sukulaissanat, kuten palsami) ovat perinteisesti tulleet osaksi nykyaikaista kielenkäyttöä. Nykyisin sana ”balsami” liitetään tietysti usein hyvin tunnettuun tuotteeseen ”Aceto Balsamico di Modena”. Tämä on erittäin tummaa tiivistettyä ja maustettua viinietikkaa, joka valmistetaan maustetuista (ja osittain käyneistä) rypäleistä, joita säilytetään useiden vuosien ajan puutynnyreissä.² Tuote itsessään ei sisällä balsamia, mutta italiankielinen sana ”balsamico” tarkoittaa balsamimaista. Adjektiivia ”balsamico” käytetään siten kuvaamaan viinietikkaa (”aceto”) siinä merkityksessä, että näin korostetaan parantavia ja yleisesti balsamimaisia ominaisuuksia, joita tuotteella alun perin ajateltiin olevan.

¹ Alkuperäinen kieli: englanti.

² Ks. nimityksen kirjaamisesta suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteriin (Aceto Balsamico di Modena (SMM)) 3.7.2009 annetun komission asetuksen (EY) N:o 583/2009 (EUVL 2009, L 175, s. 7) liite II.

3. Kaikesta tästä herää kysymys, onko sana ”balsamico” oikeutettu suojaan itsenäisenä maantieteellisenä merkintänä. Tämä on pohjimmiltaan kysymys, joka nousee esille tarkasteltaessa tätä ennakkoratkaisupyyntöä, jonka Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa) on toimittanut unionin tuomioistuimen kirjaamoon 2.7.2018 ja joka koskee asetuksen N:o 583/2009 1 artiklan ja liitteen I tulkintaa. Juuri tällä asetuksella nimitys ”Aceto Balsamico di Modena (SMM)” kirjattiin suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteriin.

4. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään, kattaako koko nimityksen ”Aceto Balsamico di Modena (SMM)” rekisteröinnillä sama suoja myös tämän nimityksen muodostavien *yksittäisten* ei-maantieteellisten termien³ (”Aceto”, ”Balsamico”, ”Aceto Balsamico”) käytön. Ennen näiden kysymysten tarkastelua on kuitenkin syytä esittää ensin asiaa koskevat oikeussäännöt.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

5. Asetus N:o 583/2009 annettiin maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 20.3.2006 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 510/2006 perusteella.⁴ Asetus N:o 510/2006 kumottiin 3.1.2013 alkaen asetuksen (EU) N:o 1151/2012⁵ 58 artiklan 1 kohdalla. Saman artiklan 2 kohdan mukaan viittauksia muun muassa kumottuun asetukseen N:o 510/2006 pidetään viittauksina asetukseen N:o 1151/2012.⁶

A Asetus N:o 1151/2012

6. Asetuksen N:o 1151/2012 3 artiklan 6 kohdassa säädetään, että ”yleisnimellä” tarkoitetaan ”tuotenimiä, joista on unionissa tullut tuotteen yleinen nimi, vaikka ne viittaavatkin paikkaan, alueeseen tai maahan, josta tuote on peräisin tai jossa sitä pidetään kaupan”.

7. Asetuksen N:o 1151/2012 5 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa ’maantieteellisellä merkinnällä’ tarkoitetaan nimeä, jolla yksilöidään tuote,

- a) joka on peräisin tietyltä alueelta taikka tietyistä paikoista tai maasta;
- b) jonka tietty laatu, maine tai muu ominaispiirre juontuu pääosin sen maantieteellisestä alkuperästä;
ja
- c) jonka tuotantovaiheista ainakin yksi tapahtuu rajatulla maantieteellisellä alueella.”

8. Asetuksen N:o 1151/2012 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Yleisnimeä ei saa rekisteröidä alkuperänimityksenä eikä maantieteellisenä merkintänä.”

9. Asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklassa, jonka otsikko on ”Suoja”, säädetään seuraavaa:

”1. Rekisteröidyt nimet on suojattu

³ Ennakkoratkaisukysymys ei koske termiä ”Modena”.

⁴ EUVL 2006, L 93, s. 12.

⁵ Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatujärjestelmistä 21.11.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EUVL 2012, L 343, s. 1).

⁶ Tämän menettelyn kannalta asetuksen N:o 510/2006 asiaa koskevat säännökset vastaavat olennaisin osin asetuksen N:o 1151/2012 säännöksiä. Viittaamaan näin ollen tässä ratkaisuehdotuksessa yksinkertaisuuden vuoksi asetukseen N:o 1151/2012.

- a) suoralta tai välilliseltä rekisteröidyn nimen kaupalliselta käytöltä tuotteissa, joita rekisteröinti ei koske, jos tuotteet ovat verrattavissa tällä nimellä rekisteröityihin tuotteisiin tai jos nimen käytöllä voi hyötyä suojatun nimen maineesta, myös silloin, kun kyse on tuotteiden käytöstä ainesosana;
- b) väärinkäytöltä, jäljittelyltä tai miellelyhtymiltä, vaikka tuotteiden tai palveluiden oikea alkuperä on merkitty tai vaikka suojattu nimi on käännetty tai siihen on liitetty esimerkiksi ilmaisu 'laatu', 'tyyppi', 'menetelmä', 'tuotettu kuten', 'jäljitelmä' tai muu vastaava ilmaisu, myös silloin, kun kyse on tuotteiden käytöstä ainesosana;
- c) muilta vääriltä tai harhaanjohtavilta maininnoilta, jotka koskevat tuotteen lähtöpaikkaa, alkuperää, luonnetta tai olennaisia ominaisuuksia ja joita käytetään sisä- tai ulkopakkauksessa, mainoksissa tai asianomaista tuotetta koskevissa asiakirjoissa, sekä tuotteen pakkaamiselta tavalla, joka on omiaan antamaan väärän kuvan sen alkuperästä;
- d) muilta käytännöiltä, jotka saattaisivat johtaa kuluttajaa harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteen.

Jos suojattuun alkuperänimitykseen tai suojattuun maantieteelliseen merkintään sisältyy yleisnimenä pidetyn tuotteen nimi, yleisnimen käytön ei katsota olevan ensimmäisen alakohdan a eikä b alakohdan vastaista.

2. Suojatuista alkuperänimityksistä ja suojatuista maantieteellisistä merkinnöistä ei saa tulla yleisnimiä.

– –”

10. Asetuksen N:o 1151/2012 41 artiklassa, jonka otsikko on ”Yleisnimet”, säädetään seuraavaa:

”1. Tämä asetus ei vaikuta unionissa yleisnimenä käytössä olevien ilmaisujen käyttöön, vaikka yleisnimi olisi osa laatujärjestelmän mukaisesti suojattua nimeä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 13 artiklan soveltamista.

2. Sen määrittämiseksi, onko ilmaisusta tullut yleisnimi, on otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat tekijät, ja erityisesti

- a) tilanne alueilla, joilla tuotetta käytetään;
- b) asiaa koskevat kansalliset tai unionin säädökset.

3. Jotta asianosaisten oikeudet tulevat täysin suojatuiksi, siirretään komissiolle 56 artiklan mukaisesti valta antaa delegoituja säädöksiä, joilla vahvistetaan lisäsääntöjä tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen ilmaisujen geneerisyyden määrittämiseksi.”

B Asetus N:o 583/2009

11. Asetuksen N:o 583/2009 johdanto-osan toisesta viidenteen, seitsemännessä, kahdeksannessa ja kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) Saksa, Kreikka ja Ranska ilmoittivat vastustavansa rekisteröintiä – –.

(3) Saksan vastaväite liittyi erityisesti siihen, että suojatun maantieteellisen merkinnän 'Aceto Balsamico di Modena' rekisteröinti voisi olla haitaksi tuotteille, joita on ollut laillisesti markkinoilla ainakin viiden vuoden ajan nimityksillä Balsamessig/Aceto balsamico. – –

- (4) Ranskan vastaväite liittyi erityisesti siihen, että 'Aceto Balsamico di Modenalla' ei ole erillistä omaa mainetta, joka erottaisi sen 'Aceto balsamico tradizionale di Modenasta', joka on jo rekisteröity suojattuna alkuperänimityksenä neuvoston asetuksen (EY) N:o 813/2000 mukaisesti. Ranskan mukaan tuotteen luonne ja alkuperä voivat johtaa kuluttajaa harhaan.
- (5) Kreikka puolestaan toi esiin, että muun muassa nimityksillä 'balsamico' ja 'balsamon' markkinoidun balsamietikan tuotannolla on suuri merkitys sen alueella ja että nimityksen 'Aceto Balsamico di Modena' rekisteröinti vaikuttaisi näin ollen kielteisesti näihin tuotteisiin, jotka ovat olleet laillisesti markkinoilla ainakin viiden vuoden ajan. Kreikka myös väittää, että nimitykset 'aceto balsamico', 'balsamic' jne. ovat geneerisiä.

--

- (7) Koska Ranskan, Saksan, Kreikan ja Italian välillä ei päästy sopimukseen säädetyssä määräajassa, komission on tehtävä päätös asetuksen (EY) N:o 510/2006 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti.
- (8) Komissio pyysi komission päätöksellä 93/53/EY perustetulta alkuperänimityksiä, maantieteellisiä merkintöjä ja erityisluonteesta annettuja todistuksia koskevalta tiedekomitealta lausuntoa siitä, täyttyvätkö rekisteröinnin ehdot. Komitea katsoo 6 päivänä maaliskuuta 2006 yksimielisesti antamassaan lausunnossa, että nimityksellä 'Aceto Balsamico di Modena' on kiistaton maine niin kotimaan kuin ulkomaidenkin markkinoilla, mistä ovat osoituksena sen yleinen käyttö lukuisissa ruokaohjeissa monissa jäsenvaltioissa sekä toistuvat maininnat internetissä, lehdistössä ja muissa tiedotusvälineissä. 'Aceto Balsamico di Modena' täyttää näin ollen ehdon, jonka mukaan tuotteella on oltava sen nimitykseen liittyvä erityinen maine. Komitea totesi, että 'Aceto Balsamico di Modena' ja 'Aceto balsamico tradizionale di Modena' ovat olleet samanaikaisesti markkinoilla vuosisatojen ajan. Komitea totesi kyseessä olevan kaksi eri tuotetta, jotka eroavat toisistaan ominaisuuksiensa, asiakaskuntansa, käyttönsä, levityksensä, esillepanonsa ja hintansa puolesta, minkä vuoksi tuotteiden valmistajia voidaan kohdella tasapuolisesti eikä kuluttajaa johdeta harhaan. Komissio vahvistaa tämän kannan kaikilta osin.

--

- (10) Näyttää siltä, että rekisteröitäväksi ehdotetun nimen geneeristä luonnetta koskevat Saksan ja Kreikan vastaväitteet eivät koske kyseistä nimitystä kokonaisuudessaan, siis nimitystä 'Aceto Balsamico di Modena', vaan sen joitain osia, nimittäin termejä 'aceto', 'balsamico' ja 'aceto balsamico' tai niiden käännöksiä. Kyse on kuitenkin yhdysnimikkeen 'Aceto Balsamico di Modena' suojaamisesta. Yhdysnimikkeen muodostavia yksittäisiä ei-maantieteellisiä termejä ja niiden käännöksiä voidaan käyttää yksinään tai yhdistelminä yhteisön alueella yhteisön oikeuden periaatteiden ja sääntöjen mukaisesti."

12. Asetuksen N:o 583/2009 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Rekisteröidään tämän asetuksen liitteessä I oleva nimitys."

13. Asetuksen N:o 583/2009 liitteessä I mainitaan "Aceto Balsamico di Modena (SMM)".

III Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

14. BALEMA GmbH (jäljempänä BALEMA) valmistaa etikkapohjaisia tuotteita ja myy niitä Badenin (Saksa) alueella. Se on myynyt vähintään 25 vuoden ajan tuotteita nimityksillä ”Balsamico” ja ”Deutscher Balsamico”. Sen tuotteiden päällysmarkkinöissä on joko teksti ”Theo der Essigbrauer, Holzfassreifung, Deutscher Balsamico traditionell, naturtrüb aus badischen Weinen” (Theo etikanvalmistaja, kypsytetty puutynnyrissä, perinteinen saksalainen balsamico, luontaisesti samea, valmistettu badenilaisista viineistä) tai ”1. Deutsches Essig-Brauhaus, Premium, 1868, Balsamico, Rezeptur No. 3” (1. saksalainen etikanvalmistaja, Premium, 1868, Balsamico, resepti nro 3).

15. Asiassa on riidatonta, että BALEMAN tuotteet, joista käytetään nimitystä ”Balsamico”, eivät kuulu asetuksen N:o 583/2009 1 artiklan ja liitteen I mukaisen rekisteröinnin ”Aceto Balsamico di Modena (SMM)” piiriin, koska ne eivät täytä saman asetuksen liitteeseen II sisältyvää tuote-eritelmiä.

16. Consorzio Tutela Aceto Balsamico di Modena (jäljempänä Consorzio) on sellaisten tuottajien yhteenliittymä, joiden valmistamissa tuotteissa käytetään nimitystä ”Aceto Balsamico di Modena”. Consorzio katsoo, että BALEMAN käyttämä nimitys ”Balsamico” loukkaa suojattua maantieteellistä merkintää ”Aceto Balsamico di Modena”. Consorzio vaati siten BALEMAA lopettamaan nimityksen käytön. BALEMA puolestaan nosti Consorziota vastaan saksalaisessa tuomioistuimessa kanteen, jossa vaadittiin vahvistamaan, ettei tavaramerkkiä ollut loukattu. Sen kanne hylättiin.

17. Muutoksenhakuasteessa BALEMA vaati toteamaan, että se ei ole velvollinen lopettamaan nimityksen ”Balsamico” käyttöä Saksassa valmistetuista etikkapohjaisista tuotteista. Valitus hyväksyttiin, koska muutoksenhakutuomioistuin katsoi, ettei nimityksen ”Balsamico” käytöllä viinietikasta rikottu asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohtaa. Muutoksenhakutuomioistuimen mukaan asetuksella N:o 583/2009 nimitykselle ”Aceto Balsamico di Modena” annettu suoja koskee ainoastaan koko nimitystä muttei yhdysnimikkeen muodostavia yksittäisiä ei-maantieteellisiä termejä, vaikka niitä käytettäisiinkin yhdistelminä.

18. Tämän jälkeen asiassa tehtiin Revision-valitus ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen.

19. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että Revision-valitus on hyväksyttävä, jos BALEMAN käyttämällä nimityksillä ”Balsamico” ja ”Deutscher Balsamico” rikotaan asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan a tai b alakohtaa. Bundesgerichtshofin mukaan tämän toteaminen edellyttää, että asetuksen N:o 583/2009 1 artiklassa koko nimitykselle ”Aceto Balsamico di Modena” annettava suoja kattaa myös yhdysnimikkeen muodostavien *yksittäisten ei-maantieteellisten termien* (”Aceto”, ”Balsamico”, ”Aceto Balsamico”) käytön.

20. Bundesgerichtshof toteaa, että asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että suojattu maantieteellinen merkintä, joka koostuu useista termeistä, voi asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a tai b alakohdan nojalla olla suojattu paitsi koko merkinnän käyttöä myös sen yksittäisten termien käyttöä vastaan. Asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan toisella alakohdalla säännellään sitä erityistapausta, jossa suojattuun maantieteelliseen merkintään sisältyy yleisnimenä pidetyn tuotteen nimi. Kyseisessä säännöksessä säädetään, ettei tämän yleisnimen käytön katsota olevan asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a eikä b alakohdan vastaista. Bundesgerichtshof myös viittaa siihen, että useista termeistä koostuvan suojatun maantieteellisen merkinnän suojan laajuutta voidaan kuitenkin rajoittaa komission nimen rekisteröimiseksi antamalla asetuksella sikäli, ettei suoja kata tämän merkinnän yksittäisten termien käyttöä. Tältä osin se, että hakija voi ilmaista, ettei hae suojaa koko nimityksen osille, osoittaa, että nimityksen rekisteröinnin perusteella myönnetty suoja voi olla rajattu.

21. Bundesgerichtshofin mukaan sitä, että suojan laajuus on rajattu koko nimitykseen ”Aceto Balsamico di Modena” ja ettei sen yksittäisiä ei-maantieteellisiä termejä ole suojattu, tukevat asetuksen N:o 583/2009 johdanto-osan kolmas, viides ja kymmenes perustelukappale. Se myös katsoo, että se, että suojan katsotaan rajoittuvan koko nimitykseen ”Aceto Balsamico di Modena”, ei ole – toisin kuin Revision-valituksessa esitetään – ristiriidassa sen kanssa, että asetuksen (ETY) N:o 2081/92 17 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesta maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten rekisteröinnistä annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1107/96 liitteen täydentämisestä 17.4.2000 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 813/2000 on rekisteröity suojatut alkuperänimitykset ”Aceto Balsamico Tradizionale di Modena” ja ”Aceto Balsamico Tradizionale di Reggio Emilia”.⁷ Asetuksesta N:o 583/2009 poiketen se, että asetuksessa N:o 813/2000 viitataan suojan rajattuun laajuuteen, mikä voi johtua siitä, etteivät jäsenvaltiot esittäneet edeltävässä rekisteröintimenettelyssä vastaväitteitä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2081/92⁸ 7 artiklan (nykyisin asetuksen N:o 1151/2012 51 ja 52 artikla) mukaisesti, ei ole esteenä koko nimityksen ”Aceto Balsamico di Modena” suojavaikutuksen rajoittamiselle.

22. Tässä tilanteessa Bundesgerichtshof päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Kattaako koko nimityksen ’Aceto Balsamico di Modena’ suoja tämän yhdysnimikkeen muodostavien yksittäisten ei-maantieteellisten termien (’Aceto’, ’Balsamico’, ’Aceto Balsamico’) käytön?”

IV Asian käsittely unionin tuomioistuimessa

23. Kirjallisia huomautuksia esittivät Consorzio, Italian, Kreikan ja Espanjan hallitukset sekä Euroopan komissio. Consorzio, BALEMA, Saksan, Kreikan, Espanjan ja Italian hallitukset sekä komissio esittivät suulliset lausumansa 23.5.2019 pidetyssä istunnossa.

V Asian tarkastelu

A Alustavat huomautukset

24. Aluksi voidaan huomauttaa, että hankaluutena käsiteltävässä asiassa – ja muissa samankaltaisissa asioissa – on osittain yksittäisen ilmaisun ”yleisnimi” jokseenkin sekava käyttö kahdessa eri merkityksessä. Kuten olen edellä todennut, ilmaisulla ”yleisnimi” tarkoitetaan asetuksen N:o 1151/2012 3 artiklan 6 kohdan mukaan tuotenimiä, ”joista on unionissa tullut tuotteen yleinen nimi, vaikka ne viittaavatkin paikkaan, alueeseen tai maahan, josta tuote on peräisin tai jossa sitä pidetään kaupan”. Myös tuomioistuimet, tuomarit, asianajajat ja oikeuskirjallisuuden edustajat ovat kuitenkin käyttäneet tätä ilmaisua viitattaessaan yksinkertaisesti yleisiin tai tavallisiin sanoihin, joita ei juuri yleisyytensä vuoksi voida rekisteröidä suojatuksi maantieteelliseksi merkinnäksi tai suojatuksi alkuperänimitykseksi.⁹ Koska on tarpeen pitää nämä käsitteet erillään, ehdotan, että ilmaisua ”yleisnimi” käytetään siinä nimenomaisessa merkityksessä, jossa se määriteltiin asetuksen N:o 1151/2012 3 artiklan 6 kohdassa, ja että muutoin käytetään yksinkertaisesti käsitettä ”yleiset sanat” kuvaamaan sanoja tai ilmaisuja, joita muissa yhteyksissä voitaisiin kuvata – tai ehkä jopa kuvattaisiin – yleisluonteisiksi.

⁷ EYVL 2000, L 100, s. 5.

⁸ Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 14.7.1992 annettu asetus (EYVL 1992, L 208, s. 1).

⁹ Koska niiltä puuttuu maantieteellinen lisämerkitys.

25. Asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan a–d alakohtaan sisältyy kyseisen asetuksen mukaisesti rekisteröityjen nimien osalta kiellettyjen menettelyjen asteittainen luettelo.¹⁰ Asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan a–d alakohdassa mainitaan erilaisia tapauksia, joissa tuotteen myynnissä viitataan nimenomaisesti tai implisiittisesti maantieteelliseen merkintään tai alkuperänimitykseen sellaisissa olosuhteissa, jotka voivat joko johtaa yleisöä harhaan tuotteen alkuperästä tai ainakin luoda sille alkuperää koskevan mielleyhtymän tai jotka voivat mahdollistaa sen, että toimija saa oikeudetonta hyötyä kyseisen maantieteellisen merkinnän tai alkuperänimityksen maineesta.¹¹

26. Unionin tuomioistuin katsoi 7.6.2018 antamassaan tuomiossa Scotch Whisky Association (C-44/17, EU:C:2018:415, 29 kohta), että termin ”käyttö” käyttäminen asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan a alakohdassa, kun kyse on merkintöjen suojaamisesta ”suoralta tai välilliseltä kaupalliselta käytöltä tuotteissa, joita rekisteröinti ei koske”,¹² ”edellyttää luonnollisesti, – – että riidanalaisessa merkissä käytetään rekisteröityä maantieteellistä merkintää itseään siinä muodossa, jossa se on rekisteröity, tai ainakin muodossa, joka on siihen niin läheisessä suhteessa lausuntatavan ja/tai ulkoasun osalta, että riidanalaisesta merkistä on ilmeisen mahdoton erottaa siitä”. Saman tuomion 44 kohdassa unionin tuomioistuin totesi, että mielleyhtymän käsite¹³ ”kattaa tapauksen, jossa tuotteen nimeämiseksi käytettyyn ilmaisuun *sisältyy rekisteröidyn maantieteellisen merkinnän osa* siten, että kuluttajalle syntyy mainitun tuotteen nimen yhteydessä mielikuva tavarasta, jolla on kyseinen merkintä”.¹⁴

27. Asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa kuitenkin säädetään, että kun nimeen,¹⁵ joka on rekisteröity suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteriin, sisältyy yleisnimenä pidetyn tuotteen nimi, yleisnimen käytön ei katsota olevan mainitun asetuksen 13 artiklan 1 kohdan a eikä b alakohdan mukaisen edellä mainitulle rekisteröidylle nimelle annettavan suojan vastaista. Asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan sanamuodosta siten ilmenee, että suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteriin rekisteröity yhdysnimike voi itsessään sisältää yleisiä tai muutoin suojaamattomia termejä.

28. Jos suojattu alkuperänimitys tai suojattu maantieteellinen merkintä koostuu siten useista osista/nimistä, joista yksi tai useampi on yleisnimenä pidetyn tuotteen nimi, sillä, että kolmas osapuoli käyttää tätä yleistä osaa/nimeä, ei lähtökohtaisesti loukata asetuksen N:o 1151/2012¹⁶ 13 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa annettua suojaa¹⁷ suoralta tai välilliseltä rekisteröidyn nimen

10 Ks. tuomio 2.5.2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344, 25 kohta).

11 Ks. analogisesti tuomio 14.7.2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, 46 kohta), joka koski tislattujen alkoholijuomien määritelmistä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojaamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1576/89 kumoamisesta 15.1.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 110/2008 (EUVL 2008, L 39, s. 16) 16 artiklaa, joka vastaa olennaisin osin asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan a–d alakohtaa.

12 Ks. analogisesti asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan a alakohta.

13 Ks. analogisesti asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohta.

14 Kursivointi tässä. Unionin tuomioistuin kuitenkin huomautti kyseisen tuomion 45 ja 46 kohdassa, että suojatun maantieteellisen merkinnän osittainen sisällyttäminen riidanalaiseen merkkiin ei ole ehdoton edellytys sen toteamiselle, että kysymyksessä on ”mielleyhtymä”. ”Määrittävä kriteeri on se, syntyykö kuluttajalle riidanalaisen nimityksen yhteydessä välittömästi mielikuva tavarasta, jolla on suojattu maantieteellinen merkintä, mitä kansallisen tuomioistuimen on arvioitava ottamalla tarvittaessa huomioon suojatun maantieteellisen merkinnän osittainen sisällyttäminen riidanalaiseen nimitykseen, se, että tämä nimitys muistuttaa lausuntatavaltaan ja/tai ulkoasultaan kyseistä merkintää, sekä kyseisen nimityksen ja kyseisen merkinnän merkityssisältöjen läheisyys.” Tuomio 7.6.2018, Scotch Whisky Association (C-44/17, EU:C:2018:415, 51 kohta).

15 Ilmaisuja ”nimi”, ”osa” tai ”termi” voidaan nähdäkseni käyttää synonyymeina tässä yhteydessä.

16 Asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdassa, joita saman artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan sisältyvä yleisnimiä koskeva varauksena ei koske, tarkoitetaan tilanteita, joissa väärin tai harhaanjohtavien mainintojen, jotka koskevat tuotteen lähtöpaikkaa, käyttö tuotteesta, joka ei täytä kyseisen nimityksen eritelmää, on omiaan antamaan väärän kuvan kyseisen tuotteen alkuperästä, tai muita käytäntöjä, jotka saattaisivat johtaa kuluttajaa harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteeseen.

17 Unionin tuomioistuin totesi 2.5.2019 antamassaan tuomiossa Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344, 24 kohta), että ”[asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohdassa] säädetään päinvastoin mielleyhtymiä koskevasta suojasta silloinkin, kun kyseisen tuotteen pakkaukseen on merkitty ilmaisu kuten ’laatu’, ’tyyppi’, ’menetelmä’, ’tuotettu kuten’ tai ’jaljitelmä’. Lisäksi mielleyhtymä voi syntyä, vaikka tuotteen oikea alkuperä on ilmoitettu. Tuomio 7.6.2018, Scotch Whisky Association (C-44/17, EU:C:2018:415, 57 kohta).

kaupalliselta käytöltä ja rekisteröidyn nimen väärinkäytöltä, jäljittelyltä tai miellelyhtymiltä.¹⁸ Tätä seikkaa voidaan havainnollistaa hyvin yksinkertaisella esimerkillä. Prosciutto di Parma (parmankinkku) on kirjattu suojattujen alkuperänimitysten rekisteriin,¹⁹ mutta ei esimerkiksi voitaisi väittää, etteivät muut tuottajat ja toimittajat voi käyttää sanaa ”prosciutto” (kinkku).

29. Tämä tärkeä periaate vahvistettiin 6.10.2015 annetussa määräyksessä Schutzgemeinschaft Milch und Milcherzeugnisse v. komissio (C-517/14 P, EU:C:2015:700), jossa unionin tuomioistuin totesi, että koska komissio oli nimityksen kirjaamisesta suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteriin [Edam Holland (SMM)] 2.12.2010 annetun komission asetuksen N:o 1121/2010²⁰ 1 artiklassa katsonut nimityksen ”Edam Holland” rekisteröinnin osalta, että kun otetaan huomioon se, että nimi ”edam” on yleisnimi, sitä voitiin SMM:n ”Edam Holland” rekisteröimisestä huolimatta käyttää edelleen unionin alueella, kunhan unionin oikeusjärjestyksen mukaisia periaatteita ja sääntöjä noudatetaan. Unionin tuomioistuin totesi siten, ettei unionin yleinen tuomioistuin ollut tehnyt oikeudellista virhettä todetessaan muun muassa, että asetuksessa N:o 1121/2010 säädetään, että nimeä ”edam” voidaan edelleen käyttää muun muassa juustojen kaupan pitämiseen.²¹

30. Kun otetaan huomioon asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa annettu erittäin laaja suoja,²² sikäli kuin kyse on käsiteltävästä asiasta, ennen näiden säännösten rikkomisen määrittämistä on varmistettava, sisältyykö suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteriin kirjattuun yhdysnimikkeeseen yleisiä – ja siten suojaamattomia – osia.

18 Ks. analogisesti tuomio 12.9.2007, Consorzio per la tutela del formaggio Grana Padano v. SMHV – Biraghi (GRANA BIRAGHI) (T-291/03, EU:T:2007:255, 58 kohta). Tuomion 4.3.1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, 25 kohta) mukaisesti asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohdassa oleva miellelyhtymän käsite käsittää tapauksen, jossa tuotteen nimeämiseksi käytettyyn ilmaisuun sisältyy suojatun nimityksen osa siten, että kuluttajalle syntyy nimen yhteydessä mielikuva tavarasta, jolla on alkuperänimitys. Katson, että lähtökohtaisesti sellaisen tuotteen nimen käyttö, jota pidetään yleisnimenä ja joka sisältyy suojattuun alkuperänimitykseen tai suojattuun maantieteelliseen merkintään, ei voi *itsessään* luoda asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaista miellelyhtymää. On syytä huomauttaa, että tällaisen yleisnimen käyttö *yhdessä* muiden termien, kuvien jne. kanssa voi tietyissä tapauksissa kuitenkin nähdäkseni luoda tällaisen miellelyhtymän. Ks. analogisesti tuomio 7.6.2018, Scotch Whisky Association (C-44/17, EU:C:2018:415, 46 kohta). Olen näin ollen samaa mieltä Consorzion kanssa siitä, että kysymys – jota tarkastellaan erikseen – siitä, onko suojattuun alkuperänimitykseen tai suojattuun maantieteelliseen merkintään sisältyvä termi yleinen, ei ehkä riitä sen kysymyksen ratkaisemiseen, onko kyseessä asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukainen rikkominen. Tältä osin Italian hallitus on pyytänyt unionin tuomioistuinta lausumaan paitsi siitä, kattaako suojattu maantieteellinen merkintä ”Aceto Balsamico di Modena” yhdysnimikkeen muodostavien yksittäisten ei-maantieteellisten termien käytön, myös edellytyksistä, joiden mukaisesti on sallittua ja kiellettyä käyttää termejä ”Aceto Balsamico” tai ”Balsamico” viinietikkapohjaisten mausteiden markkinoinnissa. Tällainen kysymys ei nähdäkseni kuulu tämän unionin tuomioistuimen menettelyn alaan, koska se edellyttää sellaisten tosiseikkojen ja olosuhteiden tuntemusta, joihin tässä menettelyssä ei ole edes viitattu. Tällaiset kysymykset voivat kuitenkin olla merkityksellisiä ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa käytävän pääasian oikeudenkäynnin kannalta. Huomautan kuitenkin, että äskettäisessä, 2.5.2019 antamassaan tuomiossa Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344) unionin tuomioistuin valottaa huomattavan seikkaperäisesti asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla sovellettavia oikeussääntöjä.

19 Erään suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteriin kirjatun nimityksen eritelmän vähäisen muutoksen hyväksymisestä (Prosciutto di Parma (SAN)) 25.11.2013 annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1208/2013 (EUVL 2013, L 317, s. 8).

20 EUVL 2010, L 317, s. 14. Ks. myös asetuksen johdanto-osan kahdeksas perustelukappale.

21 Ks. myös nimityksen kirjaamisesta suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteriin [Gouda Holland (SMM)] 2.12.2010 annettu komission asetus (EU) N:o 1122/2010 (EUVL 2010, L 317, s. 22) ja määräys 6.10.2015, Schutzgemeinschaft Milch und Milcherzeugnisse v. komissio (C-519/14 P, EU:C:2015:702). Kyseisessä määräyksessä unionin tuomioistuin totesi, että koska komissio oli asetuksen N:o 1122/2010 1 artiklassa katsonut nimityksen ”Gouda Holland” rekisteröinnin osalta, että kun otetaan huomioon se, että nimi ”gouda” on yleisnimi, sitä voitiin SMM:n ”Gouda Holland” rekisteröimisestä huolimatta käyttää edelleen unionin alueella, kunhan unionin oikeusjärjestyksen mukaisia periaatteita ja sääntöjä noudatetaan. Unionin tuomioistuin totesi siten, ettei unionin yleinen tuomioistuin ollut tehnyt oikeudellista virhettä todetessaan muun muassa, että asetuksessa N:o 1122/2010 säädetään, että nimeä ”gouda” voidaan edelleen käyttää muun muassa juustojen kaupan pitämiseen.

22 Asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohdassa annetun suojan laajuudesta ks. äskettäin tuomio 2.5.2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344).

B Yleisnimen käsite asetuksessa N:o 1151/2012 ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä

31. Kuten olen jo edellä todennut, asetuksen N:o 1151/2012 3 artiklan 6 kohtaan sisältyvä yleisnimen määritelmä on nähdäkseni hyvin täsmällinen ja suppea. Sillä tarkoitetaan ”tuotenimiä, joista on unionissa tullut tuotteen yleinen nimi, vaikka ne viittaavatkin paikkaan, alueeseen tai maahan, josta tuote on peräisin tai jossa sitä pidetään kaupan”.²³ Määritelmässä viitataan siten termeihin, jotka ovat ajan mittaan menettäneet maantieteellisen lisämerkityksensä. Yhteisöjen tuomioistuin totesi 2.7.2009 antamassaan tuomiossa Bavaria ja Bavaria Italia (C-343/07, EU:C:2009:415, 107 kohta), että ”silloin, kun kyse on suojatusta maantieteellisestä merkinnästä, nimityksestä tulee yleisnimi vain, jos välitön yhteys yhtäältä tuotteen maantieteellisen alkuperän ja toisaalta kyseisen tuotteen määrätyn laadun, maineen tai muiden ominaisuuksien, jotka liittyvät tähän alkuperään, välillä on kadonnut ja nimitys ei tee sen enempää kuin kuvailee tuotteiden tiettyä laatua tai tyyppiä”.

32. Kuten olen edellä jo todennut, hankaluutena käsiteltävässä asiassa – ja samankaltaisissa asioissa – on osittain se nimenomainen ja suppea tapa, jolla käsite ”yleinen” on määritelty asetuksessa N:o 1151/2012. On kuitenkin selvää, että yleisnimien, asetuksen N:o 1151/2012 3 artiklan 6 kohtaan sisältyvän määritelmän mukaisessa suppeassa merkityksessä, lisäksi sellaisten *yleisten nimien tai tavallisten termien* käytöllä, joilla ei ole nykyisin maantieteellistä lisämerkitystä – ja joita usein myös kuvataan yleisnimiksi tämän käsitteen hieman erilaisessa merkityksessä –, ei loukata asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa rekisteröidylle nimelle annettavaa suojaa.

33. Tältä osin on syytä huomauttaa, että 16.3.1999 antamansa tuomion Tanska ym. v. komissio (C-289/96, C-293/96 ja C-299/96, EU:C:1999:141) 80 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että asetuksen N:o 1151/2012 41 artiklaa vastaavassa säännöksessä säädettyä määritelmää käsitteelle ”nimitys, josta on tullut yleisnimi” sovelletaan myös nimityksiin, jotka ovat aina olleet yleisnimiä.

34. Lisäksi 9.6.1998 antamassaan tuomiossa Chiciak ja Fol (C-129/97 ja C-130/97, EU:C:1998:274, 37 kohta) yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohtaa vastaavan säännöksen antama suoja ei ulotu ainoastaan moniosaiseen nimitykseen kokonaisuutena, vaan myös kuhunkin sen erilliseen osaan, kunhan kyse ei ole *yleisnimestä tai yleisesti käytetystä ilmaisusta*.²⁴

35. Saksan, Kreikan ja Espanjan hallitukset sekä komissio katsovat, että ”Aceto”, ”Balsamico” ja ”Aceto Balsamico” ovat yleisiä ja/tai yleisesti käytettyjä termejä. Unionin tuomioistuimen menettelyssä esimerkiksi väitettiin, että termi ”Balsamico” on johdettu latinankielisestä sanasta ”balsamun” tai kreikankielisestä sanasta ”βάλσαμον”,²⁵ että sitä käytetään italian, espanjan ja portugalilaisissa kielissä ja että sillä tarkoitetaan muun muassa lääkintätarkoituksiin käytettävää rauhoittavaa valmistetta.

36. Arvioitaessa sitä, onko termi yleinen asetuksen N:o 1151/2012 3 artiklan 6 kohtaan sisältyvän määritelmän nimenomaisessa asiayhteydessä vai onko se yleisesti käytetty termi (ja siten yleinen edellä juuri kuvaamassani laajemmassa merkityksessä), ratkaisevaa ei mielestäni ole välttämättä se, onko termillä tietty merkitys tietyssä kielessä,²⁶ vaan se, puuttuuko siltä nykyään maantieteellinen lisämerkitys.

²³ Kursivointi tässä.

²⁴ Ks. myös tuomio 10.9.2009, Severi (C-446/07, EU:C:2009:530, 50 kohta).

²⁵ Kreikan hallituksen mukaan yksi kreikankielisen sanan ”βάλσαμον” merkityksistä on ”jotakin, joka tuottaa mielihyvää tai lievittää kipua tai surua”.

²⁶ Ja on siten väitetysti implisiittisesti termi, jolla ei ole mitään maantieteellistä lisämerkitystä. Tämä ei tarkoita sitä, että sitä koskeva näyttö, että termillä on tietty merkitys, olisi irrelevanttia. Se ei kuitenkaan itsessään välttämättä riitä osoittamaan, että rekisteröityyn suojattuun maantieteelliseen merkintään tai suojattuun alkuperänimitykseen sisältyvä termi on yleinen.

37. Tältä osin on syytä huomauttaa, että vaikka sana ”feta” tarkoittaa italiaksi ”viipaletta”²⁷ ja vaikuttaisi siten ainakin ensi näkemältä yleiseltä termiltä, tuomioissa 25.10.2005, Saksa ja Tanska v. komissio (C-465/02 ja C-466/02, EU:C:2005:636, 88 ja 94 kohta) todettiin, että nimitys ”feta” juuston suojattuna alkuperänimityksenä ei ole luonteeltaan yleisnimi.²⁸ Kyseisen tuomion mukaan komissiolla oli oikeus katsoa, että ”feta” oli alkuperänimitys Kreikassa tuotetun juuston osalta. Tämä ratkaisu on kuitenkin ymmärrettävä mainitussa asiassa esitettyjen nimenomaisten ja erityisten tosiseikkoja koskevien toteamusten valossa.

38. Kyseisessä asiassa Saksan liittotasavalta ja Tanskan kuningaskunta vaativat kumoamaan komission asetuksen (EY) N:o 1107/96 liitteen muuttamisesta nimityksen ”Feta” osalta 14.10.2002 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1829/2002²⁹ ja väittivät, että kyseinen nimitys oli muun muassa asetuksen N:o 2081/92 3 artiklan 1 kohdassa, toisin sanoen asetuksen N:o 1151/2012 3 artiklan 6 kohdan ja 41 artiklan 2 kohdan edeltäjässä, tarkoitettu yleisnimi. Arvioidessaan sitä, oliko nimitys ”feta” yleisnimi, unionin tuomioistuin otti huomioon kyseisen tuotteen tuotantopaikat sekä siinä jäsenvaltiossa että sen ulkopuolella, jonka osalta kyseinen nimitys oli rekisteröity, tuotteen kulutuksen ja sen, miten kyseisen jäsenvaltion ja muiden jäsenvaltioiden kuluttajat mielsivät tuotteen, tuotetta nimenomaisesti koskevan kansallisen lainsäädännön olemassaolon ja tavan, jolla nimitystä on käytetty yhteisön oikeudessa.³⁰

39. Kuten kyseisen tuomion 86–90 kohdassa todetaan:

”86 Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetut tiedot osoittavat, että enemmistö kreikkalaisista kuluttajista katsoo, että nimityksellä ’feta’ on maantieteellinen lisämerkitys, eikä se ole yleisnimi. Sitä vastoin näyttää siltä, että Tanskassa enemmistö kuluttajista kannattaa kyseisen nimityksen yleisnimeen liittyvää lisämerkitystä. Yhteisöjen tuomioistuimella ei ole käytettävissään vartenotettavia tietoja muiden jäsenvaltioiden osalta.

87 Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt seikat osoittavat myös, että muissa jäsenvaltioissa kuin Kreikassa fetaa markkinoidaan säännöllisesti sellaisilla pakkausmerkinnöillä varustettuna, jotka viittaavat kreikkalaisiin kulttuuriperinteisiin ja sivistykseen. Tästä on aiheellista tehdä se johtopäätös, että kyseisten jäsenvaltioiden kuluttajat mieltävät fetan juustoksi, joka yhdistetään Helleenien tasavaltaan, vaikka todellisuudessa se on tuotettu muussa jäsenvaltiossa.

27 Termi ”feta” itsessään, toisin kuin esimerkiksi termit ”Bayerisches Bier” (tuomio 2.7.2009, Bavaria ja Bavaria Italia, C-343/07, EU:C:2009:415) ja ”parmesan” (tuomio 26.2.2008, komissio v. Saksa, C-132/05, EU:C:2008:117), ei viittaa tiettyyn maantieteelliseen sijaintiin. Konkreettisen tosiseikkoihin perustuvan näytön perusteella sillä kuitenkin katsottiin olevan tällainen maantieteellinen lisämerkitys. Tuomioissa 12.9.2007, Consorzio per la tutela del formaggio Grana Padano v. SMHV – Biraghi (GRANA BIRAGHI) (T-291/03, EU:T:2007:255, 81 kohta) todettiin, että ”kun – – Biraghi esittää, että sana grana ei sellaisenaan tarkoita maantieteellistä aluetta, se pyrkii oikeastaan osoittamaan, että nimitys ’grana’ ei voi missään tapauksessa saada asetukseen N:o 2081/92 perustuvaa suojaa, koska se ei ole tämän asetuksen 2 artiklassa annetun alkuperänimityksen määritelmän mukainen. Sillä ei kuitenkaan ole merkitystä, johtuuko nimitys ’grana’ sillä tarkoitettavan juuston rakeisuudesta vai siitä, että sitä tuotettiin alun perin Valle Granassa, koska asetuksen N:o 2081/92 2 artiklan 3 kohdan mukaan suojattu alkuperänimitys voi olla myös muu perinteinen nimitys kuin maantieteellinen nimitys, jolla on nimetty elintarvike, joka on sellaisen alueen tai määrätyn paikan alkuperätuote, jolla vallitsevat sellaiset homogeeniset luonnolliset tekijät, jotka erottavat sen siihen rajoittuvista alueista – –. Sitä ei ole kiistetty, että granajuustoa on alun perin tuotettu Po-joen tasankoalueella. Tältä osin se täyttää näin ollen asetuksen N:o 2081/92 2 artiklan 3 kohdassa säädetyt edellytykset.” Unionin yleinen tuomioistuin totesi 14.12.2017 antamansa tuomion Consejo Regulador de la Denominación de Origen ”Torta del Casar” v. EUIPO – Consejo Regulador ”Queso de La Serena” (QUESO Y TORTA DE LA SERENA) (T-828/16, ei julkaistu, EU:T:2017:918) 41 kohdassa jälleen, ettei asetuksella N:o 510/2006 annetun suojan poissulkemiseen riitä pelkästään toteamus, jonka mukaan suojattuun alkuperänimitykseen sisältyy termi, joka ei sinänsä tarkoita maantieteellistä aluetta. Unionin yleinen tuomioistuin arvioi esitettyä yksityiskohtaista näyttöä ja totesi, ettei voitu sulkea pois, että suojattuun alkuperänimitykseen ”Torta del Casar” sisältyvä termi ”Torta” ei ollut yleinen ja että se oli itsessään suojattu. Näin huolimatta siitä, että termi ”Torta” viittasi kyseisen tuotteen (juuston) muotoon ja tarkoittaa monissa kielissä kakkua.

28 Ks. myös tuomio 14.12.2017, Consejo Regulador ”Torta del Casar” v. EUIPO – Consejo Regulador ”Queso de La Serena” (QUESO Y TORTA DE LA SERENA) (T-828/16, ei julkaistu, EU:T:2017:918)

29 EYVL 2002, L 277, s. 10.

30 Tuomio 25.10.2005, Saksa ja Tanska v. komissio (C-465/02 ja C-466/02, EU:C:2005:636, 76–99 kohta). Siitä, oliko sanasta ”parmesan” tullut yleisnimi, jonka käyttö ei luo lainvastaista miellelyhtymää suojatusta alkuperänimityksestä ”Parmigiano Reggiano”, 26.2.2008 annetussa tuomioissa komissio v. Saksa (C-132/05, EU:C:2008:117, 54 kohta) todettiin, että Saksan liittotasavalta oli toimittanut ainoastaan sanakirjoista ja erityisalan kirjallisuudesta poimittuja otteita, joista ei saa kattavaa käsitystä siitä, miten kuluttajat Saksassa ja muissa jäsenvaltioissa mieltävät sanan ”parmesan”. Tuomion mukaan kyseinen jäsenvaltio ei myöskään ollut esittänyt mitään lukuja, jotka koskisivat nimityksellä ”parmesan” Saksassa tai muissa jäsenvaltioissa myytävän juuston tuotantoa tai kulutusta.

88 Näillä fetan kulutukseen jäsenvaltioissa liittyvillä eri seikoilla voidaan osoittaa, että nimitys 'feta' ei ole luonteeltaan yleinen.

89 Sen Saksan hallituksen väitteen osalta, joka koskee riidanalaisen asetuksen johdanto-osan 20 perustelukappaleen toista virkettä, tämän tuomion 87 kohdasta käy ilmi, ettei ole väärin väittää, että kun kyse on muissa jäsenvaltioissa kuin Helleenien tasavallassa asuvista kuluttajista, "nimityksen 'Feta' ja Kreikan alueen välistä yhteyttä halutaan – – korostaa tarkoituksellisesti, mikä on alkuperätuotteen maineeseen olennaisesti liittyvä myyntiargumentti, joka saattaa todella harhauttaa kuluttajaa".

90 Saksan hallituksen esittämää päinvastaista argumenttia ei siten ole perusteltu."³¹

40. Näin ollen kyseinen asia koski itse asiassa sitä, että kuten unionin tuomioistuin totesi, valtaosa eurooppalaisista kuluttajista yhdistää sanan "feta" väistämättä tiettyyn Kreikassa tuotettuun juustoon. Italiankielisiä kuluttajia lukuun ottamatta tällä sanalla ei ollut muuta merkitystä kuluttajille. Komissiolla oli näin ollen oikeus katsoa, että sana "feta" ei ollut asetuksen N:o 2081/92 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yleisnimi, koska sillä oli maantieteellinen lisämerkitys.

41. Jos kyse olisi puhtaasti henkilökohtaisesta arvioinnista, päätyisin uskoakseni päinvastaiseen lopputulokseen käsiteltävässä asiassa. "Aceto" on yleinen italiankielinen sana, ja vaikka sana "balsamico" varmasti liittyy monien kuluttajien mielessä läheisesti Consorzion tuottamaan tuotteeseen, sen perustana olevat sanat "balsam" ja "balm" ovat mielestäni vain liian yleisiä ja vakiintuneita sanoja, jotta niitä voitaisiin erikseen suojata suojattuna maantieteellisenä merkintänä. Nähdäkseni ei voida myöskään todeta, että näillä sanoilla on maantieteellinen lisämerkitys, joten tämän perusteella nämä sanat ovat asetuksen N:o 1151/2012 3 artiklan 6 kohdassa tarkoitettuja yleisnimiä.

42. Ratkaiseva arviointiperuste on kuitenkin viime kädessä tapa, jolla "tavanomaisesti valistunut ja kohtuullisen tarkkaavainen ja huolellinen keskivertokuluttaja" mieltäisi nämä sanat.³² Tämän varmistaminen ja arvioiminen on viime kädessä kansallisen tuomioistuimen tehtävä, jossa se saa kenties apua kuluttajatutkimuksista ja vastaavista.³³

43. Koska kansallinen tuomioistuin ei ole esittänyt tällaisia toteamuksia, katson, ettei unionin tuomioistuin tässä tilanteessa yksinkertaisesti pysty arvioimaan sitä, ovatko sanat "aceto" ja "balsamico" yleisiä sanoja edellä kuvaamassani merkityksessä vai ovatko ne myös "yleisnimiä" asetuksen N:o 1151/2012 3 artiklan 6 kohdan erityisessä merkityksessä. Tästä varauksella huolimatta katson, että unionin tuomioistuin voi ratkaista asian lopullisesti, jos sitä lähestytään hieman eri näkökulmasta arvioimalla asetuksen N:o 583/2009 säännöksiä. Tässä suhteessa olen todennut sen johdanto-osan perustelukappaleet erityisen valaiseviksi. Käsittelen seuraavaksi tätä kysymystä.

C Asetuksen N:o 583/2009 tulkinta

44. Asetuksen N:o 583/2009 1 artiklan mukaisesti rekisteröitiin liitteessä I oleva useasta termistä koostuva nimitys "Aceto Balsamico di Modena (SMM)". Asetuksen 1 artiklaan tai liitteeseen I ei sisälly kyseisen nimityksen suojan laajuutta koskevaa rajoitusta tai luonnehdintaa.

31 Tuomio 25.10.2005, Saksa ja Tanska v. komissio (C-465/02 ja C-466/02, EU:C:2005:636, 86–90 kohta).

32 Ks. analogisesti tuomio 2.5.2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344, 50 kohta).

33 Kattavasta yleiskatsauksesta kansallisen tuomioistuimen tutkimaan näyttöön ks. tuomio 12.9.2007, Consorzio per la tutela del formaggio Grana Padano v. SMHV – Biraghi (GRANA BIRAGHI) (T-291/03, EU:T:2007:255, 65–67 kohta).

45. Asetuksen N:o 583/2009 johdanto-osan toisesta, kolmannesta, viidennestä ja seitsemännestä perustelukappaleesta kuitenkin ilmenee, että Saksa, Kreikka³⁴ ja Ranska ilmoittivat vastustavansa nimityksen ”Aceto Balsamico di Modena” rekisteröintiä. Vaikuttaa erityisesti siltä, että Saksa ja Kreikka katsoivat, että muun muassa termi ”Aceto balsamico” oli luonteeltaan geneerinen. (Asiayhteydestä voidaan päätellä, että ilmaisua ”yleisnimi” käytettiin yleisen tai tavallisen sanan synonyymina).

46. Asetuksen N:o 583/2009 johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan lisäksi muun muassa, että ”kyse on kuitenkin yhdysnimikkeen ’Aceto Balsamico di Modena’ suojaamisesta. Yhdysnimikkeen muodostavia yksittäisiä ei-maantieteellisiä termejä ja niiden käännöksiä voidaan käyttää yksinään tai yhdistelminä yhteisön alueella yhteisön oikeuden periaatteiden ja sääntöjen mukaisesti.”³⁵

47. Kyseisten johdanto-osan perustelukappaleiden sisällöstä ja suojatun maantieteellisen merkinnän ”Aceto Balsamico di Modena” rekisteröintiin liittyvistä ilmeisistä kiistoista huolimatta on syytä muistuttaa, ettei komissio nimenomaisesti määrittänyt asetuksen N:o 583/2009 1 artiklassa tai liitteessä I, oliko jokin termeistä ”Aceto”, ”Balsamico” tai ”Aceto Balsamico” yleinen nimitys (joko asetuksessa tarkoitettussa erityisessä merkityksessä tai vaihtoehtoisessa ja laajemmassa merkityksessä sen vuoksi, että ne olivat yksinkertaisesti yleisiä sanoja) tai ei-maantieteellinen termi, ja voitaisiinko niitä siten kyseessä olevan suojatun maantieteellisen merkinnän rekisteröinnistä huolimatta käyttää edelleen Euroopan unionin alueella asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti.

48. Tämä lähestymistapa eroaa tilanteesta, joka vallitsi esimerkiksi asetuksen N:o 1121/2010 osalta, jossa paitsi johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa myös sen säädösosassa todettiin selvästi, että nimi ”Edam” oli yleisessä käytössä.³⁶

49. On kuitenkin huomautettava, että 9.6.1998 annetussa tuomiossa Chiciak ja Fol (C-129/97 ja C-130/97, EU:C:1998:274, 39 kohta) todettiin moniosaisesta alkuperänimityksestä,³⁷ että se seikka, että kyseisen nimityksen rekisteröinnistä annetun asetuksen liitteessä ei ole alaviitettä, jossa täsmennetään, että rekisteröintihakemus ei koske tiettyä osaa nimityksestä,³⁸ ei välttämättä merkitse sitä, että nimityksen kaikki osat ovat suojattuja.³⁹ Sitä vastoin 26.2.2008 annetussa tuomiossa (C-132/05, EU:C:2008:117, 31 kohta) hylättiin perustelut, joiden mukaan suojattu alkuperänimitys saa suojaa vain juuri siinä muodossa, jossa se on rekisteröity.⁴⁰

34 Saksa ja Kreikka huomauttivat, että muita tuotteita on saatettu lainmukaisesti markkinoille ainakin viiden vuoden ajan sellaisilla nimillä kuin ”Balsamessig”, ”Aceto Balsamico”, ”balsamico” ja ”balsamon”. Espanjan hallitus totesi huomautuksissaan, että käsite ”balsamiviinietikka” määritellään viinietikoiden tuotantoon ja myyntiin sovellettavia laatuvaatimuksia koskevista säännöistä 13.4.2012 annetun kuninkaan asetuksen 661/2012 (Real Decreto 661/2012, de 13 de abril, por el que se establece la norma de calidad para la elaboración y comercialización de los vinagres) 3 §:ssä. Lisäksi Espanjan hallituksen mukaan kyseisestä kuninkaan asetuksesta ilmoitettiin teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisesta noudatettavasta menettelystä 22.6.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY (EYVL 1998, L 204, s. 37) mukaisesti. Se väittää näin ollen, että useiden vuosien ajan balsamiviinietikkana on myyty kuninkaan asetuksen mukaisia tuotteita, jotka eivät kuulu suojatun maantieteellisen merkinnän ”Aceto Balsamico di Modena” tai suojattujen alkuperänimitysten ”Aceto balsamico tradizionale di Modena” ja ”Aceto balsamico tradizionale di Reggio Emilia” piiriin.

35 Kursivointi tässä.

36 Italian hallitus on tukeutunut voimakkaasti siihen, ettei asetuksen N:o 583/2009 säädösosasta nimenomaisesti ilmene, että termi ”Aceto Balsamico” tai ”Balsamico” on yleisessä käytössä.

37 Kyseisessä asiassa ”Époisses de Bourgogne” juustosta.

38 Nimittäin termi ”Époisses”.

39 Katson näin ollen, että se, että Italian hallitus tukeutuu siihen seikkaan, että termien ”Edam” ja ”Gouda” katsottiin asiaa koskevissa asetuksissa nimenomaisesti olevan yleisessä käytössä, ei voi olla sinänsä ratkaisevaa.

40 Tuomion 26.2.2008, komissio v. Saksa (C-132/05, EU:C:2008:117) 29 kohdassa viitattiin tuomioon 9.6.1998, Chiciak ja Fol (C-129/97 ja C-130/97, EU:C:1998:274, 38 kohta) ja todettiin, että se, ettei ole ilmoitettu, ettei tietyille nimityksen osatekijöille ole haettu asetuksen N:o 2081/92 13 artiklassa säädettyä suojaa, ei voi muodostaa riittävää perustetta määritellä kyseisen suojan laajuus.

50. Yhteenvedona on todettava, että siitä seikasta, ettei asetuksen N:o 583/2009 1 artiklasta ja liitteestä I nimenomaisesti ilmene, onko jokin termeistä "Aceto", "Balsamico" tai "Aceto Balsamico" yleinen nimitys (joko asetuksen 3 artiklan 6 kohdassa tarkoitettussa erityisessä merkityksessä tai sen vuoksi, että ne ovat yleisiä sanoja) tai ei-maantieteellinen termi, ei voida tehdä mitään päätelmiä.

51. Koska asetuksen N:o 583/2009 1 artiklan ja liitteen I sanamuodon, kun sitä tulkitaan edellä mainitun oikeuskäytännön valossa, perusteella on epäselvää, onko jokin termeistä "Aceto", "Balsamico" tai "Aceto Balsamico" yleinen nimitys (jälleen joko asetuksen 3 artiklan 6 kohdassa tarkoitettussa erityisessä merkityksessä tai sen vuoksi, että ne ovat yleisiä sanoja) tai ei-maantieteellinen termi, näitä säännöksiä on nähdäkseni tulkittava ottaen huomioon kyseisen asetuksen johdanto-osan perustelukappaleet. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin säädöksen säädösosa ja perustelut ovat toisistaan erottamaton osa, joten säädöksen säädösosaa on tarvittaessa tulkittava ottaen huomioon säädöksen antamiseen johtaneet syyt.⁴¹

52. Tältä osin asetuksen N:o 583/2009 johdanto-osan toisesta viidenteen, seitsemännestä, kahdeksannesta ja kymmenennestä perustelukappaleesta ilmenee selkeästi ja yksiselitteisesti, että unionin lainsäätäjä (tässä tapauksessa komissio) katsoi Saksan, Kreikan ja Ranskan esittämän nimenomaisen vastustuksen perusteella, että termit "Aceto", "Aceto Balsamico" ja "Balsamico" olivat yleisiä nimityksiä tai ei-maantieteellisiä termejä ja että suoja oli annettava *ainoastaan* yhdysnimikkeelle "Aceto Balsamico di Modena" eikä sen muodostaville yksittäisille ei-maantieteellisille termeille.

53. Asetuksen N:o 583/2009 johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa korostetaan nimityksen "Aceto Balsamico di Modena" mainetta, ja sen johdanto-osan kymmenennestä perustelukappaleesta ilmenee, että vaikka Saksa, Kreikka ja Ranska vastustivat termien "Aceto", "Aceto Balsamico" ja "Balsamico" rekisteröintiä, niiden vastaväitteet eivät koskeneet nimitystä "Aceto Balsamico di Modena" kokonaisuudessaan. Kuten edellä todettiin, johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan, että "kyse on kuitenkin *yhdysnimikkeen* 'Aceto Balsamico di Modena' suojaamisesta"⁴² ja että sen muodostavia yksittäisiä ei-maantieteellisiä termejä voidaan lähtökohtaisesti käyttää.

54. Katson näin ollen, että etenkin asetuksen N:o 583/2009 johdanto-osan kymmenennestä perustelukappaleesta ilmenee, että unionin lainsäätäjä piti termejä "Aceto", "Aceto Balsamico" ja "Balsamico" yleisinä (sanan kummassakin merkityksessä) tai ei-maantieteellisinä termeinä, jotka eivät saa suojaa ja joita voitaisiin käyttää edelleen unionin oikeuden periaatteiden ja sääntöjen mukaisesti.

55. Asetuksen N:o 583/2009 tulkintaa, jossa asetuksella annettavan suojan laajuus rajattaisiin yhdysnimikkeeseen "Aceto Balsamico di Modena" eikä suojaa ulotettaisi koskemaan yhdysnimikkeen yksittäisiä ei-maantieteellisiä termejä, tukevat selvästi tuomio 9.12.1981, komissio v. Italia (193/80, EU:C:1981:298) ja tuomio 15.10.1985, komissio v. Italia (281/83, EU:C:1985:407). Kyseisissä tuomioissa todettiin, että "Aceto" on italiankielinen sana viinietikalle, ja sitä pidettiin yleisnimenä. Koska näissä tuomioissa oli kyse tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta, ilmaisua "yleisnimi" käytettiin tietysti siinä mielessä, että "aceto" oli yksinkertaisesti viinietikasta yleisesti käytettävä italiankielinen sana.

41 Tuomio 29.4.2004, Italia v. komissio (C-298/00 P, EU:C:2004:240, 97 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Lisäksi unionin tuomioistuin on johdonmukaisesti katsonut, että unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkitsemisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä säännöstöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (ks. mm. tuomio 23.1.2018, Piotrowski, C-367/16, EU:C:2018:27, 40 kohta ja tuomio 7.2.2018, American Express, C-304/16, EU:C:2018:66, 54 kohta). Samoin on niin, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan unionin säädöksen perustelukappaleilla ei ole sitovaa oikeusvaikutusta eikä niihin voida vedota kyseisen säädöksen varsinaisista säännöksistä poikkeamiseksi eikä näiden säännösten tulkitsemiseksi tavalla, joka on selvästi niiden sanamuodon vastainen (tuomio 2.4.2009, Tyson Parketthandel (C-134/08, EU:C:2009:229, 16 kohta). Kuitenkin käsiteltävässä asiassa, kun otetaan huomioon asetuksen N:o 583/2009 1 artiklan ja liitteeseen I liittyvä epäselvyys, tukeutuminen kyseisen asetuksen johdanto-osan perustelukappaleisiin, mikä ei suinkaan johda contra legem -tulkintaan, havainnollistaa unionin lainsäätäjän aikomusta.

42 Kursivointi tässä.

56. Vaikka asetuksen N:o 583/2009 1 artiklassa tai liitteessä I ei nimenomaisesti rajoiteta termille ”Aceto” annettavaa suojaa, tätä yleistä termiä ei voida edellä mainitun oikeuskäytännön valossa suojata kyseisellä asetuksella.⁴³

57. Lisäksi asetuksen N:o 813/2000 mukainen nimityksen ”Aceto balsamico tradizionale di Modena (SAN)”, joka on sanaa ”tradizionale”⁴⁴ lukuun ottamatta identtinen suojatun maantieteellisen merkinnän ”Aceto Balsamico di Modena” kanssa, rekisteröinti tukee nähdäkseni selkeästi toteamusta siitä, että asetuksella suojataan ainoastaan yhdysnimike ”Aceto Balsamico di Modena” ja että termit ”Aceto”, ”balsamico” ja ”Aceto balsamico” ovat yksinkertaisesti yleisiä sanoja. Tällaista lähestymistapaa tukevat yksiselitteisesti asetuksen N:o 583/2009 johdanto-osan kahdeksas ja yhdeksäs perustelukappale.

58. Katson myös, että asetuksen N:o 813/2000 mukainen nimityksen ”Aceto balsamico tradizionale di Modena (SAN)” rekisteröinti viittaa myös siihen, että termit ”Aceto”, ”balsamico” ja ”Aceto balsamico” ovat yleisiä sanoja.

59. Sitä vastoin, kun otetaan huomioon sanaan ”Modena”⁴⁵ liittyvä ilmeinen maantieteellinen lisämerkitys, tämän termin tai termien ”di Modena” käyttö viinietikasta tai muista mausteista voisi nähdäkseni luoda asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti miellelyhtymän paitsi nimitykseen ”Aceto balsamico di Modena” myös nimitykseen ”Aceto balsamico tradizionale di Modena”.

60. Katson näin ollen, että asetuksella N:o 583/2009 annettava koko nimityksen ”Aceto Balsamico di Modena” suoja ei kata tämän yhdysnimikkeen muodostavien yksittäisten yleisten sanojen tai ei-maantieteellisten termien (”Aceto”, ”Balsamico”, ”Aceto Balsamico”) käyttöä.⁴⁶ Näitä yksittäisiä yleisiä sanoja tai ei-maantieteellisiä termejä voidaan käyttää unionin oikeuden periaatteiden ja sääntöjen mukaisesti.

VI Ratkaisuehdotus

61. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuimien vastaa Bundesgerichtshofin esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Nimityksen kirjaamisesta suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteriin (Aceto Balsamico di Modena (SMM)) 3.7.2009 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 583/2009 annettava koko nimityksen ”Aceto Balsamico di Modena” suoja ei kata tämän yhdysnimikkeen muodostavien yksittäisten ei-maantieteellisten termien (”Aceto”, ”Balsamico”, ”Aceto Balsamico”) käyttöä.

43 Ks. asetuksen N:o 1151/2012 3 artiklan 6 kohta, 6 artiklan 1 kohta, 13 artiklan 1 kohdan toinen alakohta ja 41 artikla.

44 Perinteistä tarkoittava italiankielinen sana.

45 Joka tuo mieleen Modenan kaupungin Italiassa.

46 Unionin yleinen tuomioistuin totesi 7.7.2011 antamansa määräyksen *Acetificio Marcello de Nigris v. komissio* (T-351/09, ei julkaistu, EU:T:2011:339) 70 kohdassa, että asetuksen N:o 583/2009 johdanto-osan kymmenennellä perustelukappaleella varmistetaan, että suoja annetaan koko yhdysnimikkeelle ”Aceto Balsamico di Modena”. Yhdysnimikkeen muodostavia yksittäisiä ei-maantieteellisiä termejä ja niiden käännöksiä voidaan siten käyttää yksinään tai yhdistelminä kaikissa jäsenvaltioissa. Vaikka unionin yleisen tuomioistuimen toteamus ei sidokaan unionin tuomioistuinta, yhdyin siihen täysin.